

**МІНІСТЕРСТВО
СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
(Мінсоцполітики)**

вул. Еспланадна, 8/10, м. Київ, 01601, тел.:(044) 289-86-22; 289-70-60, факс: 289-00-98 E-mail: info@mlsp.gov.ua,
Код ЄДРПОУ 37567866, рахунок ua388201720343180001000078737 в ДКСУ м. Києва, МФО 820172

№ _____
На № 04-13/12-2021/353734 від 16.11.2021

**Комітет Верховної Ради
України з питань бюджету**

Рахункова палата

Кабінет Міністрів України

Міністерство соціальної політики разом із Міністерством юстиції, Міністерством цифрової трансформації, Міністерством фінансів, Державною податковою службою України, Пенсійним фондом України та Головним сервісним центром Міністерства внутрішніх справ на виконання доручень Прем'єр-міністра України Шмигала Д. А. від 16.11.2021 № 51969/1/1-21 до листа Рахункової палати від 09.11.2021 № 16-2783 та Віце-прем'єр-міністра України – Міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Верещук І. А. від 17.11.2021 № 52870/1/1-21 до звернення Комітету Верховної Ради України з питань бюджету розглянуло Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами виконавчої влади в частині контролю за повнотою нарахування та сплати до державного бюджету збору на обов'язкове державне пенсійне страхування, затверджений рішенням Рахункової палати від 12.10.2021 № 24-4 (далі – Звіт) і на доповнення до листа від 26.11.2021 № 19969/0/2-21/54 повідомляє.

Пунктом 3 рішення Рахункової палати про розгляд Звіту рекомендовано доручити Міністерству соціальної політики, Міністерству фінансів і Міністерству цифрової трансформації разом із заінтересованими органами розробити проекти нормативно-правових актів щодо внесення змін до Бюджетного кодексу України, Закону України „Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування” від 26.06.1997 № 400/97-ВР (далі – Закон № 400) тощо у частині правового врегулювання системи адміністративного збору з окремих видів господарських операцій, визначення порядку обліку та контролю за сплатою цих платежів до державного бюджету, запровадження відповідальності платників Збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій (далі – Збір) у разі повної або часткової несплати і внести їх на розгляд Кабінету Міністрів України.

Збір запроваджено у 1998 році з метою погашення заборгованості з виплати пенсій, яка існувала на той час.

Після погашення заборгованості по виплаті пенсій у 2000 році дія Закону № 400 щороку продовжувалась законами про Державний бюджет України на відповідний рік, а з 2008 року положення щодо сплати Збору діють на постійній основі.

З 2012 року Збір є джерелом формування загального фонду Державного бюджету України, перераховується на рахунки органів Державної казначейської служби України, але при цьому порядок справляння Збору не регулюється податковим законодавством.

Разом з тим контроль за справлянням Збору залишився за Пенсійним фондом України, якого не наділено повноваженнями щодо контролю надходжень до Державного бюджету України.

Крім того, Збір по своїй суті є податком та потребує перевірки фінансово-господарської діяльності платника, що не є властивою функцією для органів Пенсійного фонду України.

Слід зазначити, що на сьогодні, наприклад, казенні підприємства пробірного контролю (далі – КППК) подають до органів Пенсійного фонду України звіт про нарахування (утримання) та сплату Збору при здійсненні клеймування ювелірних та побутових виробів державним пробірним клеймом; контроль за сплатою (утриманням) Збору здійснює центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування; організацію сплати (утримання) Збору при здійсненні КППК клеймування державним пробірним клеймом ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів здійснює центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики, що призводить до порушення цілісності контролю, неузгодженості питань щодо нарахування та сплати зазначеного збору.

Враховуючи зазначене, потребує опрацювання питання законодавчого врегулювання адміністрування збору з окремих видів господарських операцій центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну податкову політику, державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Передача таких функцій органам Державної податкової служби України (далі – ДПС) спростить процедуру їх контролю та дасть можливість уникнути дублювання контрольних функцій, зменшити кількість перевірок платників.

Що стосується розробки проектів нормативно правових актів стосовно забезпечення обліку, подання КППК до ДПС звітності про нарахування (утримання) та сплату Збору під час здійснення клеймування ювелірних та побутових виробів державним пробірним клеймом у розрізі платників, контролю за сплатою цього збору на всіх етапах справляння повідомляємо наступне.

Відповідно до пункту 6 статті 1 Закону № 400 центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику з адміністрування єдиного

внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – єдиний внесок), здійснює контроль за сплатою (утриманням) Збору при здійсненні КППК клеймування державним пробірним клеймом ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів, поданих фізичними особами та суб'єктами господарювання, у безготівковій та / або готівковій формі.

Пунктом 1 Положення про Державну податкову службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2021 № 227, визначено, що ДПС є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів і який реалізує державну податкову політику, державну політику з адміністрування єдиного внеску.

Згідно з пунктом 4 Положення ДПС відповідно до покладених завдань здійснює контроль, зокрема, за дотриманням вимог податкового законодавства, законодавства щодо адміністрування єдиного внеску; забезпечує ведення обліку податків, зборів, платежів; здійснює адміністрування податків, зборів, платежів, єдиного внеску, у тому числі проводить відповідно до законодавства перевірки та звірки платників податків (платників єдиного внеску).

Разом з тим на думку ДПС питання щодо забезпечення обліку подання КППК звітності про нарахування (утримання) та сплати Збору під час здійснення клеймування ювелірних та побутових виробів державним пробірним клеймом у розрізі платників, контролю за сплатою цього збору на всіх етапах справляння виходить за межі повноважень ДПС.

Щодо розробки проектів нормативно правових актів і внесення їх на розгляд Кабінету Міністрів України стосовно:

порядку визначення об'єкта оподаткування з операцій під час набуття права власності на легкові автомобілі, ввезені через митний кордон України, з прив'язкою до справедливої (ринкової) вартості транспортних засобів, зокрема не нижче митної вартості,

запровадження моніторингу сплати збору під час набуття права власності на легкові автомобілі під час здійснення їх реєстрації в сервісних центрах Міністерства внутрішніх справ,

вжиття невідкладних заходів для отримання територіальними органами Пенсійного фонду України постійного доступу до Єдиного державного реєстру транспортних засобів (далі – ЄДРТЗ) в порядку, визначеному постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 № 260 „Деякі питання надання інформації про зареєстровані транспортні засоби, їх власників та належних користувачів”, та запровадження автоматичний обмін інформацією про сплачений Збір під час набуття права власності на легкові автомобілі при здійсненні їх реєстрації в сервісних центрах Міністерства внутрішніх справ

Постановою Кабінету Міністрів України „Деякі питання надання інформації про зареєстровані транспортні засоби, їх власників та належних користувачів” від 25.03.2016 № 260 затверджено Порядок доступу посадових осіб органів державної влади, органів місцевого самоврядування, адвокатів, нотаріусів до Єдиного державного реєстру транспортних засобів стосовно

zareєстрованих транспортних засобів, їх власників та належних користувачів (далі – Порядок доступу).

З урахуванням Порядку організації електронної інформаційної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 № 357, на сьогодні започаткована електронна інформаційна взаємодія з можливістю доступу до відповідних реєстрів Міністерства внутрішніх справ відповідно до наказу Міністерства соціальної політики і Міністерства внутрішніх справ „Про затвердження Порядку електронної інформаційної взаємодії Міністерства соціальної політики України та Міністерства внутрішніх справ України” від 16.11.2020 № 770/81, zareєстрованого в Міністерстві юстиції 02.12.2020 за № 1204 / 35487.

Щодо розробки проектів законодавчих актів стосовно подання нотаріусами до органів Пенсійного фонду України звітності у розрізі операцій із зазначенням вартості нерухомого майна, суми сплаченого збору, показників щодо звільнення від сплати Збору з передбачених законодавством підстав, а також визначення відповідальності нотаріусів за неподання (несвоєчасне подання) звітності про укладені договори купівлі-продажу нерухомого майна або внесення до неї недостовірних даних і несення їх на розгляд Кабінету Міністрів України

Відповідно до пункту 14 частини першої статті 92 Конституції України організація і діяльність нотаріату визначаються виключно законами України.

Порядок справляння та використання Збору визначений Законом № 400. Відповідно до положень пункту 9 статті 1 Закону нотаріальне посвідчення договорів купівлі-продажу нерухомого майна здійснюється за наявності документального підтвердження сплати Збору з операцій купівлі-продажу нерухомого майна.

Суми Збору з операцій купівлі-продажу нерухомого майна сплачуються платниками Збору за місцем розташування державної нотаріальної контори або робочого місця приватного нотаріуса.

Нотаріуси щокварталу, до 20 числа місяця, що настає за звітним кварталом, подають до органів Пенсійного фонду України за місцем розташування державної нотаріальної контори або робочого місця приватного нотаріуса звіт про укладені договори купівлі-продажу нерухомого майна, включаючи інформацію про вартість такого майна та суму сплаченого Збору в порядку та за формою, визначеними Кабінетом Міністрів України.

Форма звіту про укладені договори купівлі-продажу нерухомого майна, включаючи інформацію про вартість такого майна та суму сплаченого Збору передбачена Порядком сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.1998 № 1740.

Слід наголосити, що відповідно до положень статті 8 Закону України „Про нотаріат” від 02.09.1993 № 3425-ХІІ (далі – Закон № 3425) нотаріальна таємниця – сукупність відомостей, отриманих під час вчинення нотаріальної дії

або звернення до нотаріуса заінтересованої особи, в тому числі про особу, її майно, особисті майнові та немайнові права і обов'язки тощо.

Водночас у статті 8 Закону № 3425 передбачені випадки та суб'єкти на вимогу яких нотаріус надає відомості, які становлять нотаріальну таємницю. Вказана норма не містить вимог, щодо надання відомостей органам Пенсійного фонду України щодо сплати Збору або його розміру.

Будь-яке втручання в діяльність нотаріуса, зокрема з метою перешкоджання виконанню ним своїх обов'язків або спонукання до вчинення ним неправомірних дій, у тому числі вимагання від нього, його помічника, інших працівників, які знаходяться у трудових відносинах з нотаріусом, відомостей, що становлять нотаріальну таємницю, забороняється і тягне за собою відповідальність відповідно до законодавства (частина друга статті 81 Закону № 3425).

Відповідно до частини другої статті 21 Закону № 3425 контроль за організацією нотаріату, перевірка організації нотаріальної діяльності нотаріусів, дотримання ними порядку вчинення нотаріальних дій та виконання правил нотаріального діловодства здійснюються Міністерством юстиції та його територіальними органами.

Крім того, згідно із статтею 42 Закону № 3425 нотаріальні дії вчиняються після їх оплати, а також у передбачених законом випадках після сплати до бюджету податку з доходів фізичних осіб та в день подачі всіх необхідних документів.

При цьому питання контролю за сплатою Збору, в тому числі і з операцій купівлі-продажу нерухомого майна та відповідальності за неподання або неправдиве подання нотаріусами відповідних відомостей, не врегульоване законодавством.

Отже, питання контролю за виконанням нотаріусами вимог Закону щодо сплати Збору з операцій купівлі-продажу нерухомого майна, з урахуванням нотаріальної таємниці, а також відповідальності нотаріусів за невиконання, або неналежне виконання вимог Закону, мають бути врегульовані на законодавчому рівні.

Пунктом 6 рішення Рахункової палати про розгляд Звіту рекомендовано Міністерству фінансів розробити і затвердити методику прогнозування надходжень зі сплати збору з окремих видів господарських операцій до державного бюджету.

За інформацією Міністерства фінансів зазначене питання доцільно розглядати після виконання всіх рекомендацій, визначених у Звіті, реалізація яких дозволить здійснювати більш ефективний контроль за повнотою нарахування та сплати збору з окремих видів господарських операцій, і як наслідок сприятиме якісному прогнозуванню цих надходжень до державного бюджету.

Пунктом 7 рішення Рахункової палати про розгляд Звіту рекомендовано ДПС вжити заходів щодо забезпечення ефективного контролю за сплатою збору при здійсненні КППК клеймування державним пробірним клеймом ювелірних та

побутових виробів з дорогоцінних металів, поданих фізичними особами та суб'єктами господарювання

ДПС надіслано лист на адресу Головних управлінь ДПС в областях, м. Києві та Міжрегіональних управлінь ДПС по роботі з великими платниками податків від 23.11.2021 № 25978/7/99-00-07-09-03-07, відповідно до якого територіальним органам ДПС необхідно звернути увагу на виявлені Рахунковою палатою недоліки в організації роботи та:

активізувати роботу щодо забезпечення ефективного контролю за сплатою збору при поданні юридичними та фізичними особами ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів на клеймування державним пробірним клеймом та посилити вжиття заходів згідно з вимогами листа ДПС від 08.07.2020 № 11098/7/99-00-07-09-03-07,

забезпечувати систематично та на постійній основі отримання інформації від КППК щодо сум нарахованого та сплаченого збору суб'єктами господарювання, які подавали ювелірні та побутові вироби з дорогоцінних металів на клеймування державним пробірним клеймом, в розрізі таких платників, та за період, починаючи з червня 2020 року,

продовжувати відповідну роботу з територіальними підрозділами Пенсійного фонду України для отримання інформації щодо фактичної сплати (за даними органів Державної казначейської служби) такими суб'єктами господарювання збору на відповідні періоди,

забезпечувати проведення ґрунтовного аналізу отриманої інформації з метою встановлення ризиків ухилення від сплати до бюджетів належних сум збору та можливих схем ухилення від оподаткування,

вживати вичерпних заходів для погашення боргу зі збору та, у разі встановлення фактів несплати збору, та за наявності визначених Податковим кодексом України (далі – Кодекс) підстав, розглянути питання щодо проведення документальних перевірок таких платників з урахуванням вимог до обмежень, встановлених Законом України від 13.05.2020 № 591-ІХ „Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо додаткової підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)”.

Щодо розгляду питання про проведення документальних перевірок суб'єктів господарювання, які здійснили продаж транспортних засобів за цінами, нижчими за їх митну вартість

Порядок визначення бази оподаткування в разі постачання товарів регламентовано статтею 188 Кодексу. Так пунктом 188.1 статті 188 Кодексу визначено, що база оподаткування операцій з постачання товарів визначається виходячи з їх договірної вартості з урахуванням додатків та зборів. При цьому база оподаткування операцій з постачання товарів не може бути нижче ціни придбання таких товарів. Тобто чинна редакція Кодексу не містить обмежень щодо реалізації товарів за цінами, нижчими за їх митну вартість.

Враховуючи, що ДПС виявлялися непоодинокі факти реалізації товарів за цінами нижчими за їх митну вартість, але вищими за ціну їх придбання, за

ініціативою ДПС до Міністерства фінансів неодноразово направлялися пропозиції щодо доповнення пункту 188.1 статті 188 Кодексу новим абзацом такого змісту:

„база оподаткування операцій з постачання товарів, ввезених платником на митну територію України, визначається виходячи з їх договірної (контактної) вартості, але не нижче митної вартості товарів, з якої були визначені податки і збори, що справляються під час їх митного оформлення, з урахуванням акцизного податку та ввізного мита, за винятком податку на додану вартість, що включаються в ціну товарів / послуг згідно із законом”.

Інформація щодо результатів розгляду зазначених пропозицій від Міністерства фінансів не надходила.

Враховуючи викладене на думку ДФС на сьогодні недоцільно організувати документальні перевірки з питань правомірності продажу платниками податків транспортних засобів за цінами, нижчими за їх митну вартість, але вищими за ціну їх придбання.

Окремо слід зазначити, що відповідно до пункту 52² підрозділу 10 розділу XX „Перехідні положення” Кодексу на сьогодні діє мораторій на проведення документальних перевірок, крім документальних позапланових перевірок з підстав, визначених підпунктами 78.1.7 та 78.1.8 пункту 78.1 статті 78 Кодексу, або в межах реалізації постанови Кабінету Міністрів України від 03.02.2021 № 89 „Про скорочення строку дії обмеження в частині дії мораторію на проведення деяких видів перевірок”.

Для забезпечення повноти реалізації порушених у висновку Рахункової палати питань Пенсійним фондом України розроблено заходи щодо виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності виконання повноважень органами виконавчої влади в частині контролю за повнотою нарахування та сплати до державного бюджету збору на обов’язкове державне пенсійне страхування (додаються).

Враховуючи те, що Міністерство фінансів не висловило позицію щодо визначення центрального органу виконавчої влади, відповідального за адміністрування збору з окремих видів господарських операцій, порушене питання буде опрацьовано Мінсоцполітики разом із Пенсійним фондом України та іншими заінтересованими органами. Після погодження відповідних змін до Закону № 400 та Бюджетного кодексу України, проекти актів будуть внесені на розгляд Уряду в установленому порядку.

Додаток: на 8 арк.

Заступник Міністра

Віталій МУЗИЧЕНКО

